

Lumen 1/2020 TEEMA-ARTIKKELI

Kiertotalouden popularisointi Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden ja henkilökunnan keskuudessa

*Saila-Inkeri Puukko, KM, projektipäällikkö ja kestävän kehityksen koordinaattori,
Digitaaliset ratkaisut, Lapin ammattikorkeakoulu*

Asiasanat: kiertotalous, kierrätys, kestävä kehitys, oppiminen, opetus

Orientoitumista kiertotalouteen

Kierto10-hanke on vajaan vuoden ajan pyrkinyt popularisoimaan kiertotaloutta Meri-Lapin alueella. Kierto10:n keskeisenä tavoitteena on myös edistää kiertotaloustietoutta Lapin AMKin opiskelijoiden ja henkilökunnan keskuudessa. Sanomaa on pyritty levittämään erityisesti opettajien kautta, hanketoimintaa opetukseen integroimalla.

Kiertotalous on talousmalli, jossa tuotanto ja käyttö suunnitellaan siten, että jätettä ei synny, vaan materiaalit ja niiden arvo säilyvät kierrossa (Dufta, Megatrendit2020, 2020).

Kohderyhminä ovat olleet Tornion liiketalouden ja tietojenkäsittelyn tradenomi -opiskelijat, haussa on ollut myös muita koulutusohjelmia ja opiskelijaryhmiä Kemin ja Tornion kampuksilta. Perehdytys- ja orientaatiomenetelmänä on käytetty muun muassa Circula® – Kiertotalos ja yrittäjyyspeliä. Pelin ovat suunnitelleet SYKLI, Nuori Yrittäjyys ry, Sakky ja Omnia. Pelin tavoitteena on ollut erityisesti avata kiertotaloutta yrittäjyyden näkökulmasta nostamalla esiin erilaisia talouden uusia toimintamalleja, kuten jakamista, liisaamista, korjaamista ja uudelleenkäyttöä, jonka mahdollistamisessa uusi teknologia on avainasemassa. (Dufta, Megatrendit2020, 2020). Samalla vastuuopettajat ovat päässeet perehtymään kiertotalouden käsitteisiin.

Kuva 1. Tornion liiketalouden opiskelijat suunnittelemassa Avain kiertotalouteen peliä. Kuva: Katja Kankaanpää.

Viimeisen vuoden aikana olen huomannut kiertotalous -sanon vielä melko abstraktiksi käsitteeksi, joka helposti mielletään jätteiden kierrättämiseksi. Törmään myös itse käyttäväni kierrätystä helppona esimerkkinä, joka kaventaa ajattelemaan, ettei yksittäisen kansalaisen näkökulmasta muita mahdollisuuksia olekaan. Yksittäiseksi kansalaiseksi tai kuntalaiseksi lasken myös meidän opiskelijat, henkilökunnan sekä alueen pienet yritykset.

Erityisesti liiketalouden ja tietojenkäsittelyn koulutusohjelmat tarjoavat oivan alustan innovoida uusia digitaalisia kiertotalouden ratkaisuja, joita voidaan pilotoida niin korkeakoulun sisällä ja sen ulkopuolella, yhdessä alueen yritysten kanssa.

Uusia kokeiluita ja avauksia kiertotalouteen Tornion kampuksella

Kokeilujen merkitys kiertotaloudessa on tärkeässä roolissa. Kokeilut auttavat kehittämään uutta, mutta myös ymmärtämään aihetta paremmin. Tämän vuoksi myös Kierto10 on keskittynyt pieniin kokeiluihin ja ratkaisuihin.

Syksyn 2019 aikana pääsimme tutustumaan mainitsemaani Circula® peliin, jonka avulla on hahmotettu kiertotalouteen liittyviä liiketoiminnan malleja ja mahdollisuuksia. Peli osoittautunut toimivaksi tavaksi perehdyttää kiertotalouteen niin korkeakouluopiskelijoita kuin alueen kehittäjiä ja yrittäjiä. Tätä menetelmää käytettiin ja tullaan käyttämään opiskelijoiden ja henkilökunnan perehdyttämiseen kiertotalouden toimeksiantojen yhteydessä.

Uusia osallistavia menetelmiä ja kokeiluja on kuitenkin hyvä edelleen kehittää ja testata. Kierto10 hankkeessa ollaan jo päästy suunnitelmista tekoihin, sillä syksyn 2019 aikana Tornion liikelatouden tradenomiopiskelijat kehittivät ”Avain kiertotalouteen” pelin, jota on testattu erilaisille kohderyhmille Tornion peruskoulun 7. luokkalaisista alueyrittäjiin. Peliä on voinut pelata myös Rajalla kauppakeskuksella järjestetyssä ”Uusikierto showroomissa” ja ”Kosmos on uusi” tapahtuman yhteydessä joulukuussa 2019. Pelin kehittelyn yhteydessä opiskelijat ovat päässeet itse paremmin tutuiksi kiertotalouden käsitteiden kanssa toiminnallisuuden kautta.

Kuva 2. Avain kiertotalouteen peli Kosmos on uusi tapahtumassa. Kuva: Saila Puukko.

Yksi tapa avata kiertotaloutta kuntalaisille on myös Kierto10 hankkeessa kehitettävä mobiilisovellus. Mahdollisuudet ovat rajattomat, mutta tärkeimmäksi tämän sovelluksen osalta

tulee se, miten se palvelee juuri alueemme asukkaita Meri-Lapissa. Tietojenkäsittelyn tradenomiopiskelijat ovat jo päässeet ideoimaan erilaisia alustaratkaisuja paikallisille pienyrittäjille Torniossa, Kemissä ja Ylitorniolla.

Luovat alat on myös hyvä testialusta kiertotalouden kokeiluille, tämä on helppo havaita muun muassa designissa ja muodissa, mutta miten taiteessa? Miten perinteinen ja digitaalinen taide voisi tuoda esille näitä teemoja monipuolisesti? Tähän kysymykseen saamme mahdollisesti vastauksia tulevan vuoden aikana, kun Lapin AMKin digitaalisen kuvan opiskelijat osallistuvat osaltaan Kierto10 hankkeen toimenpiteisiin visioimalla kiertotaloutta taiteen keinoin.

Dystopiasta tulevaisuuden mahdollisuuksiin

Kiertotalouden ja kestävä kehityksen tavoitteina on luonnollisesti taistella ilmastonmuutosta ja luonnonvarojen ehtymistä vastaan. Tärkeää on pohtia asiaa ratkaisukeskeisesti ja tiedostaa, että useita vanhoja hyviä tapoja on jo olemassa (Toivola, 2019). Kaikkea ei siis tarvitse keksiä uudelleen. Hyvä olisi kuitenkin miettiä, miten nämä olemassa olevat ratkaisut voitaisiin päivittää 2020 -luvulle.

Kuva 3. Laatikkoleikki. Kuva: Saira Puukko.

Dystopioiden sijaan on hyvä ajatella asioita rakentavammin. Erityisesti korkeakoulumaailmassa on avaimet uusille avauksille ja innovaatioille. Kiertotaloudesta voi tulla myös monille nykyisille opiskelijoillemme tulevaisuuden ammatti, koulutusohjelmasta riippumatta.

Kestävyyskriisin ratkaisemisesta on syntynyt yksi maailman suurin ja nopeimmin kasvavista markkinoista (Lahti, 2018, 173). Yhä useampi yritys ja talousvaikuttaja nostaa esiin yhteiskunnallisia ja sosiaalisia arvoja talouskasvun sijaan. Ympäristön tilan parantaminen eli ”jälleenkytkentä” onkin talouden keskeinen tavoite. Suomi on tästä erinomainen esimerkki, sillä olemme kehittäneet omaa kilpailukykyä samalla kun olemme panostaneet kestäviin

energiaratkaisuihin. (Dufta 2020, 47.) Tässä varmasti uusilla innovaatioilla on merkittävä rooli. Innovaatioilla, joita mekin voimme täällä ammattikorkeakouluympäristössä kehittää.

Lähteet

Dufta, M. (2020) Sitran selvityksiä 162 – Megatrendit 2020. Haettu osoitteesta:

<https://media.sitra.fi/2019/12/01114605/megatrendit-2020selvitys1.pdf>

Toivola, T. (2019) Kiertotalouden toimintamallit ovat tärkeitä tulevaisuuden taitoja. Haettu osoitteesta: <https://www.aalto.fi/fi/uutiset/kiertotalouden-toimintamallit-ovat-tarkeita-tulevaisuuden-taitoja>

Lahti V-M. (toim.). (2018) Hyvinvoinnin seuraava erä. Visio kestävän hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuudesta. Sitra & Demos Helsinki.

Linkit

Circula -yrittäjyys ja kiertotalouspeli: <https://circula.fi/>